

แต่ไม่ดี

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “การปฏิบัติธรรมไปด้วย อยู่กับสังขมไปด้วย ต้องทำอย่างไรคะ”

หนูเคยถูกคนรุมแกล้ง จึงทำให้กลัวสังขม ทำงานที่ไหนไม่ได้นาน ทำให้เห็นทุกข์ หนูเลยหันมาทางธรรม พอหนูเริ่มปฏิบัติธรรม คนในออฟฟิศก็หาว่าเสแสร้ง ทำให้หนูตีตัวออกห่าง ตอนแรกเหมือนจะดี พอนานๆ ไปเริ่มไม่ดี หนูควรทำตัวอย่างไรคะ

ตอบ : นี่ไง การปฏิบัติธรรมกับอยู่กับสังขม ถ้าการปฏิบัติอยู่กับสังขม การปฏิบัติธรรมนี้สุดยอดมาก คำว่า “สุดยอดมาก” คนเรานะ เรื่องเชื่อในกรรมดีกรรมชั่ว คนยังเชื่อได้ยากเลย ในสังขมเขาเสียดสีกันไง “ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป”

คนทำชั่ว คนทำตามหัวใจของตนเองแล้วได้ดิบได้ดีกันในสังขมเยอะเยอะไปหมด คนที่ระรานชาวบ้านแล้วได้ดิบได้ดี มันเห็นสภาพแบบนี้จนชินชา พอชินชามันเลยพูดเสียดสี “ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป” นี่เขาพูดกันตลอดนะ เราได้ยินมาตั้งแต่เด็กๆ

แต่เวลาเราจะบวช เวลาเราบวชมาแล้ว เวลามาประพฤติปฏิบัติมันก็มีแต่ด้านนะ คือมันทำอะไรแล้วมันก็ยังไม่เห็นผลจริง ว่าอย่างนั้นเถอะ พอไม่เห็นผลจริง มันก็แบบว่าครึ่งๆ กลางๆ มันล้งเลঙ্গสั้ยไปหมด มันครึ่งๆ กลางๆ ก็เชื่อว่าจะดี แต่เชื่อแล้วมันก็มาทุกข์มายาก แต่พอปฏิบัติไปๆ มันเลยลงใจไป ลงใจ

เวลาหลวงตาทำนพุด เวลาหลวงปู่มั่นทำนพุด “ดีที่ไม่มีโทษ ดีสะอาดบริสุทธิ์ นั่นคือดีเลิศ” นี่เป็นคำพูดของหลวงปู่มั่นนะ ดีเลิศ ดีที่สะอาดบริสุทธิ์ ดีที่ไม่มีความชั่ว เจ็บปน ว่าอย่างนั้นเถอะ ดีล้วนๆ นี่ดีเลิศ ดีอย่างนี้เป็นดีที่สะอาดบริสุทธิ์

แล้วเวลาหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มัน เวลาท่านประพฤติปฏิบัติมาท่านก็ยืนยัน หลวงตาท่านพูดบ่อย แล้วเราชอบจำแล้วเอามาพูด เพราะมันฝังใจ ท่านบอกว่า เราทำคุณงามความดีกัน เราปฏิบัติแล้ว ถ้ามันทำดีแล้วไม่ได้ดี ท่านจะพาไปฟ้องพระพุทธเจ้า ท่านเชื่อมั่นพระพุทธเจ้านะ

“ถ้าท่านทำดีแล้วถ้ามันไม่ได้ดี เราจะพาไปฟ้องพระพุทธเจ้า” คือท่านจะบอก ว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าถูกต้อง แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราจนเต็มທີ່ของเรานะ คำว่า **“เต็มที่ของเรา”**

เราก็เชื่อมั่นมากนะ พูดทุกวัน เพราะอะไร เพราะสวณกระแสนังคมใจ **ทำดีต้องได้ดี ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว เต็ดขาด**

ทำดีต้องได้ดี แต่ทำดีแล้ว คนทำดีแล้วโดนเสียดสี คนทำดีแล้วมีแต่ความทุกข์ มันเป็นเรื่องธรรมดา เราอยู่ในสังคมแบบนี้ ในสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่ว ในสังคม แล้วความชั่วมันทำได้ง่าย ความดีมันทำได้ยาก

ถ้าความชั่วมันทำได้ง่าย คนไม่ต้องทำอะไรเลย ไหลไปตามสังคมก็ทำความชั่ว ความชั่วมันทำได้ง่าย ไม่ต้องทำอะไรมันก็เป็นความชั่ว แต่ทำความดีมันแสนยาก ทำความดีมันต้องทวนกระแสนกลับเข้าไป ทำความดีต้องขวนขวาย ทำความดีแล้วยังโดนเสียดสี ทำความดีแล้วยังโดนทิ่มโดนตำ ทำความดีแล้วมีแต่ภัยทั้งนั้นนะ ฉะนั้น ทำความดีถึงแสนยากไป

แต่ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

เพราะการทำคุณงามความดีแบบนี้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย

เราพูดประจำๆ เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านรำพึงของท่านนะ เราเป็นคนवासนาน้อย อายุของเราก็แค่ ๘๐ ปี เวลาคนที่มีความวาสนามากอายุ ๘๐,๐๐๐ ปี แต่เขาต้องทำคุณงามความดีแบบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า ๔ อสงไขย เขาต้องทำ ๘ อสงไขย ทำ ๑๖ อสงไขย เขาจะทำคุณงามความดีแบบพระโพธิสัตว์ เกิดตายๆ สร้างแต่คุณงามความดี ยัง

เป็นอสงไขยๆ มากกว่าพระพุทธเจ้าถึง ๖-๗ เท่าตัว เขาถึงมีอายุ ๘๐,๐๐๐ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย แสนมหากัป สมบูรณ์แล้วมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาท่านพูดในพระไตรปิฎก เวลาเราพูดบ่อย

เวลาเราเทศนาว่าการ เขาบอก “ทำไมหลวงพ่อกำทำอย่างนี้”

บอก “พระพุทธเจ้าสั่งไว้”

เขาก็งงเลย เราเกิดไม่ทันพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสั่งที่ไหน

อ้าว! ก็เราอ่านพระไตรปิฎกไป เวลาพระพุทธเจ้าฝากไว้ “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่เข้มแข็ง ยังไม่มีปัญญา ไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง คือการติฉินนินทาของลัทธิศาสนาอื่น เราจะยังไม่ยอมปรินิพพาน”

ท่านก็สร้างสมบุญญาธิการมา ท่านสั่งสมมา ท่านรื้อสัตว์ชนสัตว์มา ๔๕ พรรษา ๔๕ ปี พอปีสุดท้ายมารดลใจตลอด เวลาท่านปลงอายุสังขารไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปลงอายุสังขาร “มารเอ๋ย บัดนี้ บัดนี้คือ ๔๕ ปีมาแล้วนี้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา ...” ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านใช้คำว่า “ของเรา”

“...บัดนี้เข้มแข็ง คือมีสติมีปัญญาสามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะปรินิพพาน”

โอโฮ! โลกธาตุนี้ไหวหมดเลย นี่พระพุทธเจ้าสั่งไว้ ฉะนั้น พระพุทธเจ้าสั่งไว้ เวลาเราโต้แย้ง เราขัดแย้งกับความเห็นคนอื่นอย่างนี้ เขาบอกว่า “หลวงพ่อกำทำอย่างนี้ทำไม”

“พระพุทธเจ้าสั่งไว้ พระพุทธเจ้าสั่งไว้”

อ้าว! เราก็กล่าวแก้ไป พิสูจน์ความเห็นของคนไป อ้าว! ธรรมะมันก็คือเหตุคือผล เราก็คุยกันด้วยเหตุด้วยผลสิ ถ้าเหตุผลใครถูกต้อง อันนั้นก็ถูกใช้ใหม่ เหตุผลใครผิดมันก็ผิดอยู่แล้ววันยังค่ำ เหตุและผลคือธรรมไป ฉะนั้น เราพูดเรื่องเหตุเรื่องผล เราไม่ได้เอาสี่ข้างเข้าถู่ ก็เราคุยกันด้วยเหตุผล

ธมมสภาจจา เอตมมุงคฺลมุตฺตมํ การสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง การสนทนาธรรมด้วยสติด้วยปัญญา การสนทนาธรรมด้วยเหตุด้วยผล ไม่ใช่การสนทนาธรรมด้วยการเสียดสี ไม่ได้สนทนาธรรมด้วยการเหยียบย่ำกัน ไม่ได้สนทนาธรรมด้วยอารมณ์ ไม่ได้สนทนาธรรมด้วยความเหยียบย่ำทำลาย ไม่ใช่

เราสนทนาธรรมกันด้วยสติด้วยปัญญานะ เรามีเหตุผล เราคุยด้วยเหตุผล เอาเหตุผลมาขัดแย้งกัน ไม่มีใครพูด ดีแต่พูดข้างเดียว พูดลับหลัง เวลาเอาจริงๆ มันต้องคุยกันต่อหน้า นี่พูดถึงเวลาสนทนาธรรมเป็นมงคลชีวิตนะ

นี่พูดถึงว่าทำดีต้องได้ดีไง ที่นี้พอทำความดี มันก็ย้อนกลับมาคำถาม เราเห็นใจมากนะ พวกวัยรุ่นนะ พวกทำงานจะเจอปัญหาที่นั่นนี่นะ เพราะเราอยู่ในสังคมไง มนุษย์เป็นสัตว์สังคม แล้วมนุษย์เป็นสัตว์สังคม คนดีคนชั่วอยู่ในสังคมเดียวกัน ถ้าคนดีคนชั่วอยู่ในสังคมเดียวกัน แม้แต่ตัวเราเองคนเดียว บางทีเราก็คิดผิดพลัง บางทีเราก็คิดผิดพลาด เราก็เคยคิดที่ไม่ถูกต้องมาเหมือนกัน แต่ถ้าวันไหนมีสติมีปัญญา อารมณ์ที่มันมั่นคง เราก็คิดได้ถูกต้อง คิดได้ชัดเจน เวลาเราคิด เราคิดผิดพลาดนั้นนะ อารมณ์ชั่ววูบๆ

เวลาคนทำผิดพลาดไป เวลาตำรวจจับ เขาบอกว่าอารมณ์ชั่ววูบ มันยับยั้งไม่ทัน มันยับยั้งไม่ได้ ทำไปด้วยความผิดพลาด นี่มันเป็นอยู่อย่างนี้ แล้วเราอยู่ในสังคมๆ เราจะโดนแรงเสียดสี เราจะโดนแรงกระทบกระเทือน นี่เป็นเรื่องธรรมดา นี่เป็นเรื่องธรรมดา

ที่นี้เป็นเรื่องธรรมดา มันย้อนกลับมาก่อน ย้อนกลับมาว่า ถ้าเราอ่อนแอ เราอ่อนแอก็อย่างนี้ จิตใจเราอ่อนแอใจ พอจิตใจเราอ่อนแอ เราเจอสิ่งใด เราทนแรงเสียดสีไม่ไหว แล้วเราก็ต้องเปลี่ยงปล้ำไป แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เราจะทำคุณงามความดี เราพยายามทำ

เขาบอกว่าเขาหันมาปฏิบัติธรรม แล้วในออฟฟิศของเขาก็หาว่าเขาเสแสร้ง

ทุกคนเขาไม่เชื่อหรือกว่าเราจะปฏิบัติธรรมๆ มันต้องใช้ระยะเวลาทั้งชีวิตนะ ทำความดีๆ ความดีที่เขาไม่เชื่อเราๆ เพราะคุณ คุณแชร์ลูกโซ่สิ คุณสังคมที่หลอกลวงกันสิ มันไว้ใจใครได้ละ

มันเป็นสิ่งที่ไว้ใจไม่ได้ เราเห็นหน้ากัน เรารู้หรือว่าเขาจะจริงใจอะไรกับเรา เรารู้หรือว่าเขาจะเป็นคนดีจริง มันไม่มีใครเชื่อหรือกว่าใครจะเป็นคนดีจริง

ฉะนั้น เวลาทำคุณงามความดีอย่าหวังว่าให้คนมาชื่นชมเรา ไม่ต้องไปคิดไปหวังอะไรให้ใครมาชื่นชม ทำความดีก็จบใจ ทำความดีหรือทำบุญทิ้งเหวๆ คือทำแล้วไม่หวังผลตอบแทน

ถ้าใครทำแล้วหวังผลตอบแทน ใครทำแล้วอยากให้สังคมนับหน้าถือตา ใครทำแล้วอยากให้คนเคารพนับถือ มึงทำไปเถอะ ทุกข์ตายเลย เพราะอะไร เพราะมันมีความหวังใช่ไหมหวังให้คนเขามาเห็นคุณงามความดีของเรา หวังว่าให้คนเขาเชิดชูเรา เราหวังใจ เหมือนกับเด็กเลย เด็กมันรอความหวัง รอเขาให้ แล้วเราไม่ให้ก็จบเลย แล้วใครเขาจะให้ เขาไว้เนื้อเชื่อใจหรือไม่ ถ้าเขาไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ นั่นมันข้อเท็จจริง

ฉะนั้น เราไม่ต้องไปแยะแสบกับเรื่องอย่างนั้น ขอ ขอให้เราทำดีจริงเถอะ ขอให้เราทำความดีของเรา ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา เราทำของเราไป จะมากจะน้อยนะ

๑. จะมากจะน้อย มันเรื่องแรงเสียดสี โลกธรรม ๘ มันรุนแรงอยู่แล้ว

๒. อันนี้สำคัญที่สุดเลย คือความมั่นคงของเรา

เราต้องมั่นคงก่อน ถ้าเรามีสติปัญญา แล้วแบบว่ามรรคหยาบข้ามมรรคละเอียด คือมรรคหยาบคือความคิดหยาบๆ แต่ถ้าพอความคิดมันละเอียดลึกซึ้งขึ้นไป เราจะรู้ว่าคุณงามความดีที่มันละเอียดลึกซึ้งขึ้นไป นี่ความดี ความดีของพระอรหันต์ ความดีของพระอรหันต์ คือความนิ่งอยู่ของพระอรหันต์ ท่านรู้รอบขอบชิดหมดเลยนะ รู้หมด จักรวาล โลกธาตุ เข้าใจหมดเลย แล้วนี่ ใครไปถามอะไรท่านก็เฉย เพราะอะไร

หนึ่ง เวลาหลวงตาท่านบรรลุธรรม ครูบาอาจารย์ท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ท่านบอกเลยนะ “เราจะคุยกับสังคมอย่างไร เราจะคุยกับเขาอย่างไร” เพราะความดีมันเหนือโลก ความดีมันเหนือจินตนาการ เหนือความเห็นเรา

เวลาหลวงตาท่านพูดนะ ท่านบอกคุยกับพวกเราเหมือนคุยกับสัตว์ เราคุยกับสัตว์สี่ สัตว์เลี้ยง เราคุยกับมันรู้เรื่องใหม่ ด้วยสัญชาตญาณมันรักเจ้าของนะ มันรู้ถึงความปรารถนาดี ของเรา แต่เราพูดกับมันไม่รู้เรื่อง เพราะมันไม่รู้ภาษาคน แต่มันมีภาษาของมัน

ไฉนก็เหมือนกัน ภาษาสมมุติเราไง ภาษามนุษย์นี่ แล้วภาษารธรรมะ ภาษาใจ เวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการเทวดา อินทร์ พรหม ท่านใช้ ภาษาอะไร

เราข้ามประเทศ ข้ามถิ่น ภาษายังคนละภาษาเลย แม้แต่สมมุติอันเดียวกัน แต่ภาษา แตกต่างกันไป แต่ถ้าเป็นภาษาใจ หลวงปู่มั่นท่านเทศน์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย เทศน์กับเทวดาสบายกว่าเทศน์กับคนเยอะเลย เทศน์กับคนต้องออกเสียง เหนื่อย แต่เทศน์กับ เทวดา ภาษาใจก็คิดเอาในใจ ทางนี้รู้หมดแล้ว ภาษาความรู้สึก นี่คือภาษาใจ ถ้าภาษาใจ เทศนาว่าการอย่างนั้นไม่ต้องออกเสียง ไม่ต้องเจ็บคอ พูดจบเลย นั่นคือภาษา คือความรู้

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเราอยู่ในสังคม แล้วสังคมเป็นอย่างไร เราต้องเข้มแข็งของเรา แล้วเรา เข้มแข็ง เราเข้มแข็งแล้ว

เวลาครูบาอาจารย์ท่านบรรลุนิพพาน ท่านบรรลุนิพพานของท่าน ท่านบอกว่า หลวงตาท่าน พูดประจำนะ พูดกับเขา เขาก็ไม่รู้หรอก อธิบายแต่โยมเลย พระด้วยกันก็ยังไม่รู้เลย พูดไปเถอะ พระไม่รู้หรอก ถ้าเราปฏิบัติไม่ถึง ไม่รู้ อย่างเช่นคำว่า “สมาธิ” คุยไม้กันไป สมายังทำกันไม่ เป็นเลย นี่ถ้าวงในนะ เราอยู่กับหลวงตา ครูบาอาจารย์ของเราท่านพูดเลย “สมาธิเขายังทำกัน ไม่ได้ แล้วเขาจะไปรู้ธรรมะกันได้อย่างไร”

ไอ้พวกอภิธรรมก็บอกว่า “สมาธิไม่จำเป็น สมาธิไม่ต้องทำ ใช้ปัญญา รู้ตัวทั่วพร้อม พออย่างก้าวรู้ตลอดเวลา”

แล้วหุ่นยนต์มันไม่รู้หรือ หุ่นยนต์ดีกว่าเอ็งอีก ตอนนี่หุ่นยนต์จะมาแย่งงานแรงงาน หมดแล้ว ต่อไปนี่โรงงานเขาใช้หุ่นยนต์หมดแล้ว แล้วหุ่นยนต์พูดง่ายด้วย ควบคุมได้ง่าย

ต่างหาก แล้วเราเป็นคนนะ ไปเอ๊ะๆ อย่างนั้นเป็นปัญญาหรือ ปัญญามันเกิดอย่างนั้นหรือ มัน
เป็นจริงหรือ

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ทำความสงบมันยังทำไม่เป็นเลย สมาธิยังไม่เป็นเลย
แล้วมันจะรู้อะไร เพราะคนที่ทำสมาธิได้มันก็เหมือนกับเรามีต้นทุนนะ มันจะพูดภาษาเดียวกัน
แล้ว ได้สมาธิก่อนแล้วมันฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาภาวนามยปัญญา ปัญญาไม่ใช่ที่คิดกัน
อย่างนี้

เพราะปัญญาในพระพุทธศาสนา มีอยู่ ๓ ระดับ สุตมยปัญญา คือ นักวิทยาศาสตร์ที่ใช้
ปัญญา นี้ สุตมยปัญญา ปัญญาจากการศึกษา ปัญญาจากการวิเคราะห์วิจัย นี่ปัญญาโลกๆ
เพราะมันเกิดจากจิต เขาเรียกว่า สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากจินตนาการ
แล้วภาวนามยปัญญา

ปัญญา ๓ ระดับมันก็ไม่รู้จัก มันไม่รู้จักอะไรทั้งสิ้นเลย แต่มันรู้ธรรมะไปหมดเลย มัน
ไม่รู้เรื่องอะไรเลย แล้วคนที่รู้จะไปพูดกับเขาได้อย่างไร พูดกันไม่รู้เรื่อง เวลาครูบาอาจารย์ท่าน
พูด เราถึงเห็นใจไง นี่พูดถึงว่าถ้าเป็นจริงนะ

นี่บอกว่า เราเป็นมนุษย์ เราอยู่ในสังคม ถ้าเราอยู่ในสังคม มันอยู่ที่เวรกรรมของสัตว์
ฉะนั้น เวลาเขาพูดนะ “หนูถูกคนรุมแก้ง จึงทำให้กลัวสังคม หนูเคยถูกเขารุมกลั่นแก้ง”

มันเหมือนกับทางจิตวิทยาไง เราเลี้ยงลูก ถ้าเราเคยทำอะไรได้ไว้กับลูกแล้วมันเก็บกดไว้
ต่อไปอนาคตมันก็จะไปปะทุออกมา นี่มันเป็นจิตวิทยาไง

นี่ก็เหมือนกัน “หนูเคยโดนรุมกลั่นแก้ง”

ถ้าเคยโดนรุมกลั่นแก้ง โดยส่วนใหญ่เด็ก เด็กมันก็มีประสบการณ์ ประสบการณ์ของ
เด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน อยู่ในสังคมไม่เหมือนกัน ให้ความผิดพลาดของผู้ใหญ่ทำกับเด็กมี
ทั้งนั้นนะ

พ่อแม่ทุกคนรักลูกขนาดไหนก็แล้วแต่ ก็ต้องมีความผิดพลาดกับลูกบ้างเป็นเรื่องธรรมดา เพราะว่าคนเรานั้นก็มีความผิดพลาดเป็นธรรมดาเนาะ แต่ทำไมบอกว่าเด็กบางคนมันไม่เก็บซัปไว้ในใจละ ถ้าพูดถึงว่าทางจิตวิทยา เด็กคนใดก็แล้วแต่ พ่อแม่เลี้ยงมาแล้วมีปมขึ้นมาต่อไปเขาจะทำร้ายสังคมๆ

เราบอกว่า สังคมมันยังทำร้ายกันมากกว่านี้เยอะมาก เพราะอะไร เพราะเด็กเกือบทุกคนมันมีปมมาทั้งนั้น แต่ทำไมเด็กบางคนมันมีผลกระทบแล้วมันไม่ฝังใจมันละ ทำไมเด็กบางคนพอมีปมมีผลกระทบแล้ว มันทำไมทำลายสังคมนะ

นี่ย้อนกลับมาที่ว่า “หนูเคยถูกคนรุมกลั่นแกล้ง”

ถ้ารุมกลั่นแกล้ง ถ้าจิตใจเราเข้มแข็ง จิตใจเรามีอำนาจวาสนา สิ่งนั้นมันก็เป็นเจตนาดีของเขา สิ่งนั้นมันก็เป็นเจตนาดีของผู้ใหญ่

เวลาทางจิตวิทยาเขาบอกว่า สิ่งที่มีปัญหาขัดแย้งกัน ขัดแย้งกันโดยวิญญูติ โดยวัยเด็กมันมีความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ เวลาโตขึ้นมาจะมีความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ นี่โดยวัย โดยวัยมันจะมีมุมมองที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งโดยวิญญูติมันมีปัญหา

เด็กคนไหนก็แล้วแต่มันก็มีภูมิอย่างนั้นนะ พอโตขึ้นมาด้วยวิญญูติภาวะที่เจริญขึ้น เวลาเขาไปมีครอบครัว เขาก็ทำแบบที่เขาโดนพ่อแม่ทำมานั้นแหละ

เพราะพ่อแม่ก็ปรารถนาดีกับลูกทั้งนั้นนะ แต่โดยวัย ความเข้าใจของเด็กมันเข้าใจไม่ได้ แต่พอเราโตขึ้นมา เรามีปัญญาขึ้นมาแล้ว เราจะดูแลลูกหลานของเรา เราก็ใช้ระบบอย่างนั้นนะ เหมือนกัน เหมือนกับที่เราโดนทำ แต่เราโดนทำขึ้นมาแล้วทำไมเราโดนรุมกลั่นแกล้งละ

แต่เด็กบางคนเขาซาบซึ้งบุญคุณของพ่อแม่เขา พ่อแม่เขาทำคุณงามความดีกับเขา เขารักพ่อรักแม่เขา เขาเห็นบุญคุณของพ่อแม่เขา พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา พ่อแม่เลี้ยงดูเรามา ความผิดพลาดของพ่อแม่มันของเล็กน้อยมาก เพราะ

พ่อแม่มีหน้าที่การงานมาก พ่อแม่มีความรับผิดชอบมาก แล้วพ่อแม่ต้องมีเวลามาเลี้ยงลูกด้วย บางทีมันก็มาหลุดเอาที่ลูกบ้าง ถ้ามันคิดได้อย่างนี้มันก็จบนะ

นี่เขาบอกว่า “หนูเคยถูกคนเขารุมกลั่นแกล้ง ทำให้กลัวสังคม”

สังคมมันน่ากลัวอยู่แล้ว หนูหน้าไม่รู้จัก ไร้ใจไม่ได้หรอก ถ้าคำว่า “ไร้ใจไม่ได้” เราต้องมีสติปัญญา เราอยู่ในสังคมนั้นนะ เรามีสติปัญญาของเรา เราไม่ใช่ทำดีทำชั่วเพราะสังคมนั้น ถ้าเราทำดีทำชั่วแล้วมันเป็นผลของเรา ไม่ใช่ของสังคมนั้น สังคมนั้นนะบีบคั้นเรา แต่เราทำสิ่งใดไปแล้ว เวลาเราทำผิดพลาดไปแล้วมันเป็นของเรา ไม่ใช่ของสังคม

สังคมบีบคั้นมากก็เป็นเรื่องของสังคมนะ เพราะสภาวะกรรม เราเกิดมากับสังคมนี้ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เราอยู่กับสังคมนี้ แต่เราทำผิดพลาดไปแล้วสังคมไม่รับผิดชอบเราหรอก ถ้าเราทำผิดไป เราเองเป็นคนที่รับผิดชอบ ถ้าเราทำความชอบๆ สังคมนั้น เราก็ได้รับความชอบจากสังคมนั้น เราจะบอกว่ามันเป็นสิทธิของเรา เป็นสิทธิของเรา เป็นความเห็นของเราไป

ใช่ เราต้องอยู่กับสังคมนั้น แต่เราจะไม่โทษสังคมนั้นไป เราต้องมีสติปัญญาดูแลหัวใจของเรา เราต้องทำตัวของเราไป สังคมเป็นเรื่องสังคม ที่นี้จิตวิทยาเขาก็ทำวิจัย เขาก็ทำเป็นทางวิชาการอย่างนี้

แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันลึกซึ้งกว่านั้นไป กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้าไม่มีเวรไม่มีกรรมต่อกันมา ทำไมมันมาประสบพบกัน ทำไมคนอื่นเขาประสบสังคมแบบเดียวกับเรา ทำไมเขาอยู่สังคมนี้เขาชื่นชม ทำไมเรามีเวรมีกรรมกับสังคมนี้ สังคมนี้เบียดเบียนเรา สังคมนี้กลั่นแกล้งเรา เราโทษสังคม

เพราะสังคมเกิดจากมนุษย์ มนุษย์ในสังคมนั้นนะ บางคนเขาก็เห็นสังคมนั้นเป็นสังคมที่เลวร้าย บางคนเขาเห็นสังคมนั้นเป็นประโยชน์กับเขา บางคนเห็นสังคมนั้นเพื่อจะช่วยให้สังคมนั้นเจริญรุ่งเรืองขึ้นไป นี่ไง มันก็อยู่ที่มุมมองไง มุมมองก็คือทิวทัศน์ ใจคือจิตนิสัยใจ มันก็ย้อนกลับมาที่ตัวเราด้วยไป

เรื่องสังคมมันก็เป็นเรื่องของสังคม สังคมคือวัฏฏะ ผลของวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดคือผลของวัฏฏะ ผลของเวรของกรรมที่จิตดวงนั้นมันมีเวรมีกรรมมา แล้วมันเป็นวาระ พอวาระขึ้นมา สิ่งที่มีเวรมีกรรมต่อกันขึ้นมามันจะเป็นวาระที่มาพบกัน มาพบกันมันก็เกิดการกระทบกระทั่งกันเป็นเรื่องธรรมดา

แต่ถ้าใครมีสติมีปัญญาเข้าใจเรื่องวัฏฏะ มันให้อภัย ให้อภัยก็ไม่ทุกข์ใจ ให้อภัยก็จบใจ แต่ให้อภัยแล้วเราต้องมีสติปัญญาด้วยนะ คำว่า “มีสติปัญญา” ให้อภัยเขาแล้วไม่ใช่เหยื่อ ให้อภัยเขาแล้วให้เขาย่ำยีอย่างนั้นมันไม่ใช่

เราให้อภัยคือว่าเราไม่ผูกใจเจ็บ แต่เราต้องปกป้องตัวเอง ปกป้องตัวเองด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยกฎหมาย มันมีกฎหมาย มันมีกติกาใช้ใหม่ เราก็ทำให้ถูกต้องดีงาม แต่เราไม่เอาเรื่องเหตุการณ์อย่างนั้นมาหมกหมมในใจใจ การให้อภัยคือให้อภัยจากข้างใน ให้อภัยจากหัวใจของเรา

นี่ไง เราอยู่กับสังคมอย่างนั้น มันมีหมดแหละ ปัญหานี้มีคนถามเยอะมาก มันเคยมีนะ มันมีลูกศิษย์อยู่คนหนึ่ง ลูกชายเขาได้ทุนนะ ไปเรียนเมืองนอก เรียนเมืองนอกกลับมาแล้วต้องมาใช้ทุน ใช้ทุน เขาไปสอนโรงเรียนช่างกล สุดท้ายเขาพยายามจะขอลาออก ลาออกต้องใช้ทุน ๑๐ ล้าน พ่อแม่ต้องใช้ให้นะ แล้วเขาพามาหาเรา เขาบอกว่าเขาเสียค่าความรู้เขา เขาเรียนจบดอกเตอร์มาจากเมืองนอก แล้วมาสอนเด็กช่างกล มันไม่เอาถ่าน เขาว่าอย่างนั้นนะ เขาจะลาออก ลาออกเพื่อไปสอนมหาวิทยาลัย แล้วเขาก็ไป

แต่มาหาเรา เราบอกว่า เอ็งเกลียดปัญหาเรื่องคนนะ จากช่างกลแล้วจะไปสอนมหาวิทยาลัย มันก็คนเหมือนกันนั่นแหละ มันเป็นการคาดหวังของเราไง เป็นการคาดหวังของเราที่เราอยากจะทำประโยชน์ไง แล้วมันคิดว่าตรงนี้ทำประโยชน์ไม่ได้ จะไปทำประโยชน์ที่อื่น แล้วที่อื่นมีงั่วใจได้หรือ

เราจะบอกว่า ปัญหาสังคม ปัญหาคน นี่ไม่พ้นหรอก เพราะเราก็เป็นคน ฉะนั้น เราจะบอกว่า สังคมมันเป็นเรื่องปัญหาสังคมอยู่แล้ว แล้วเราบอกสังคมนี้ไม่ดี สังคมจะดีกว่านี้ ไม่มีทาง

เขาบอกว่า ทุกคนมาบอกเลยนะ บ้านเรานี้จะมีแต่จิตใจตาร้อน ไปอยู่เมืองนอกดีกว่า นักศึกษามากเลย ไปอยู่เมืองนอก ไปทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์แหม่งขโมยวิทยานิพนธ์ไป เยอะแยะ นักศึกษาไทยไปโดนขโมยวิทยานิพนธ์ อาจารย์ฝรั่งทั้งนั้นนะ เป็นคนดีทั้งนั้นนะ มัน โกงวิทยานิพนธ์มันไปหมดเลย

นี่ไง คนก็คือคน แต่เราไปมองกันอย่างนั้นเอง เราไปมองว่าบ้านเราไม่ดี ถ้านอกบ้านดีหมด มองในบ้านมันรู้ไม่รู้ฟุ้งงไป ในบ้านเรารู้ไม่รู้ฟุ้งงหมดเลย ไม่ดีสักคนหนึ่ง แต่นอกบ้าน อู้อู้อ! สุดยอดเลย...ไม่มีทาง คนก็คือคน ที่นี้คนมันคิดอย่างนั้น นี่พูดถึงปัญหาสังคมนะ ปัญหาสังคม เราบอกว่าปัญหาสังคม

ฉะนั้น พอไปทำที่ไหนมันมีแต่ความทุกข์ เขาบอก “ไปทำที่ไหนมีแต่ความทุกข์ หนูเลยหันมาทางธรรม พอหนูเริ่มปฏิบัติธรรม คนในออฟฟิศก็หาว่าเสแสร้ง”

ถ้าเรายังหวั่นไหวไปกับเขา เห็นไหม เมื่อกี้เราพูดอยู่ประจำว่า เวลาจะทำสิ่งใดเราบอกเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้ เรามีสติปัญญา สิ่งที่เขาจบบ้าง เขาทำลาย เราพูดแก้ พูดเพื่อจรรโลง พูดเพื่อความดีงาม

นี่พูดเพื่อความดีงาม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้ แต่กูพูดอะไรออกไป คนเกลียดกูฉิบหายเลย ขนาดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้ แล้วพอทำอะไรไปแล้วจะว่าเป็นคุณนะ เป็นโทษทั้งนั้นนะ เพราะอะไร

เพราะไปชี้ความผิดพลาดของคนอื่น ไม่มีใครเขาชอบหรอก ไปชี้ความบกพร่องของเขาไปชี้ ใครมันจะชอบ ไม่มีใครชอบหรอก แต่ทำไมล่ะ แต่เราทำแล้วยังยึดอยู่นะ ใครจะว่าอย่างไร ยังสู้ได้ เพราะอะไร

เพราะเราทำเอง เพราะเราเชื่อ เราเชื่อในสังกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 ใจ ควรดีเตียนคนที่ควรดีเตียน ควรยกย่องสรรเสริญคนที่ควรยกย่อง ใครทำความดีต้องบอกคน
 นั้นเป็นความถูกต้องดีงาม ใครทำชั่วต้องเป็นความชั่ว แล้วสังคมมันชอบไหม ถ้ามันจะเอาดีนะ
 ใครทำชั่ว ใ้อโฮ! ซื่นซมมันเลย เอายศถาบรรดาศักดิ์มาเป็นพวกใจ แล้วมันก็จะได้ไปด้วยกันใจ
 แต่เราไม่ทำอย่างนั้น

ฉะนั้น เราจะบอกว่า แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้ แล้วทำตาม
 ตามนั้นเขายังด่ากู่ท้วงบ้านทั่วเมืองเลย จะเอาความดีมาจากไหน แต่ดี ดีเพราะอะไร ดี
 เพราะเรามีศรัทธา สิ่งที่ดี เราว่าผิด สิ่งที่ถูก เราว่าถูก แล้วเราภูมิใจ พุดแล้วมันไม่ต้อง
 ระวัง พุดแล้วไม่ต้องเสียใจภายหลังใจ ถ้าพุดสิ่งใดไปแล้วไม่กลับมาเสียใจอีกเลย

ฉะนั้น เวลาพุดสิ่งใดไปแล้ว ใครเขาจะติฉินนินทา ใครเขาจะด่าว่านะ หัวเราะนี่ไง ยัง
 หัวเราะอยู่ทุกวัน ก็ทำอย่างนั้นจริงๆ ก็พุดจริงๆ ก็ทำเอง กุสลา ธมฺมา เราเป็นคนทำมา กุ
 สลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา

กุสลา ธมฺมา คือทำมาเอง ทำความดีหรือทำความชั่วมา กุสลา ธมฺมา คือทำดีมา
 อกุสลา ธมฺมา คือทำความชั่วมา เราทำมาเอง เราเป็นคนทำ แล้วคนเขามองเขาเห็นทุกคน
 ใครเขาจะด่าจะว่ามันเรื่องของเขา

นี่ไง ถ้าเขาหาว่าเสแสร้ง

ก็ถ้าเราไม่จริงไม่จัง พอเราจะทำความดีของเรา เขาหาว่าเสแสร้ง พอเขาหาว่าเสแสร้ง
 เราก็วางเสีย เราก็เข้าไปทำตามเขา เขาก็บอกว่าเสแสร้งจริงๆ แต่เขาก็บอกว่าเสแสร้ง

เสแสร้งก็เอาเวลาพิสุจน์สี ระยะเวลาพิสุจน์ม้า กาลเวลาพิสุจน์คน ถ้ากาลเวลา
 พิสุจน์แล้ว เราทำของเราด้วยคุณงามความดีของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเรา เรา
 อยากได้ศีล ได้สมาธิ ได้ปัญญา มันจะเป็นความจริงหรือไม่ ถ้ามันเป็นความจริง
 หรือไม่ มันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก มันเป็นความรู้เฉพาะตน มันเป็นความรู้

เฉพาะจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นที่ปฏิบัติ จิตดวงนั้นที่ประสบความสำเร็จมันเฉพาะจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้นถ้าเป็นความสำเร็จ อริยสังฆมณีมีหนึ่งเดียว

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านสนทนาธรรม หลวงตาขึ้นไปคุยกับหลวงปู่แหวน หลวงตาไปคุยกับหลวงปู่ขาว หลวงตาไปคุยกับหลวงปู่คำดี หลวงตาท่านคุยกับหลวงปู่ฝั้น ครูบาอาจารย์ท่านจับให้คุยกันนะ

คนที่ประพฤติปฏิบัติมาเป็นนายช่าง นายช่างที่รู้ถึงวิธีการซ่อมบำรุง แล้วเอามาปรึกษาหารือกัน มาคุยกันในวิชาการเดียวกัน มันก็ต้องเป็นทางเดียวกัน ถ้ามันขัดแย้งกัน มันต้องขัดแย้งกัน ครูบาอาจารย์ของเราท่านสนทนาธรรม ธมฺมสภาจฺฉาเอตมฺมฺจฺคลมฺมฺตมฺม เวลาร่วมสนทนาธรรมกันแล้วมันถูกต้องดังงามไปทั้งหมด นี่ไง สิ่งที่เป็นจริง ๆ มันเป็นจริงตรงนั้นไง

คำว่า “เสแสร้งๆ” ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน เราก็ทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามันเป็นความดีของเรา ถ้าเป็นความจริงนะ

เพราะเขาบอกว่า “เลยทำให้หนูตีตัวออกห่าง”

ถ้าตีตัวออกห่าง เราไปทำให้เขาเห็นว่าเราไม่แน่ใจใช่ไหม ถ้าเราจะทำความดี เราก็ทำความดีของเรา เราไปกลัวอะไร เพียงแต่ว่าเราจะจริงหรือไม่จริง ถ้าเราจริงขึ้นมา คนจริงเขาต้องพิสูจน์ทั้งนั้นนะ

เพราะเวลาเราเข้าไปบ้านตาดใหม่ๆ นะ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๓-๒๕๒๔ หลวงตาท่านคุยกับเราเอง หลวงตาท่านแปลกนะ ท่านคุยกับเราตัวต่อตัวเยอะมาก ท่านบอกว่า ถ้ามเราเลย “พรรษาเท่าไร”

เราก็บอกพรรษา

“คนที่ไหน”

เราบอกคนราชบุรี

ท่านบอกท่านพยายามเอาตัวท่านเป็นตัวอย่าง ท่านบอกว่า “เมื่อก่อนนั้นใครๆ ก็หาว่าผมดีเตียน คอยจับผิดหมู่คณะฯ แล้วเดี๋ยวนี้เป็นอย่างไร” นี่ท่านพูดกับเราตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๕ นะ พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๕ ท่านคุยกับเราอย่างนี้ คุยกันตัวต่อตัว

ท่านเรียกเราไปคุยด้วย ท่านซักประวัติเราหมด แล้วท่านก็เอาชีวิตของท่านมาเป็นตัวอย่างไง ท่านบอกว่า “แต่เดิมทุกคนก็หาว่าผมคอยจับผิดหมู่คณะฯ” คือตัวท่าน ตัวหลงตาเอง ท่านบอกว่าพระด้วยกันสมัยนั้นหาว่าท่านคอยจับผิดหมู่คณะ

แต่ท่านบอกว่า ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงหมายความว่าพวกเราเดินจะลื่นล้ม ท่านก็บอกว่าตรงนี้นี่นะ ตรงนี้มีบันไดเปลือกกกล้วย ระวังเหยียบเปลือกกกล้วยนะ เดินไปตรงนี้นี่มันจะชนเสานะ นี่ตื่นเสานะ

ท่านบอกว่ามันเป็นอาบัติอย่างนี้ๆ อาบัติก็คือว่าความผิดพลาดไง แล้วเราบอกอย่างนี้ มันเป็นความปรารถนาดีของเราหรือไม่ แต่ทุกคนก็ไม่พอใจทั้งนั้นนะ ทุกคนหาว่าไง หาว่าหาว่าท่านคอยจับผิดหมู่

นี่ท่านพูดกับเราเองนะ “หมู่คณะเขาหาว่าผมคอยจับผิดคนนั้น คอยจับผิดคนนี่” แต่ความจริงก็ไม่ใช่ โทษนะ พระพุทธเจ้าสั่งกูไว้ ก็มันทำผิด มันจะทำความผิด ทำความผิดสะสมไปเรื่อยๆ แล้วพระมันก็จะผิดไปเรื่อยๆ ไซ้ใหม่ ก็คอยบอกคอยเตือน พอคอยบอกคอยเตือน หาว่าคอยจับผิด

แล้วท่านก็พูดกับเราไป “แล้วเดี๋ยวนี้เป็นอย่างไรละ” เพราะตอนเราเข้าไป “เดี๋ยวนี้เป็นอย่างไร” หมายความว่า ระยะทางพิสุจน์ม้า กาลเวลาพิสุจน์คน ท่านทำด้วยหัวใจที่ปรารถนาจะเชิดชูศาสนา ท่านทำเพื่อธรรมวินัย

เวลาท่านเทศนาว่าการบอกว่า มันเหมือนกับหมาเข้าไปในถ้ำสามๆ มันหาแต่ผลประโยชน์กันไง วัดเหมือนถ้ำสาม ถ้ำสาม เวลาหมามันปล่อยเข้าไปในถ้ำสาม มันไปกิน

เศษอาหารนั้นนะ ไปกินมูตรกินคู่นั้นนะ ดึงจนหางขาดมันก็ไม่ออก นี่ไง เวลาท่านพูด เขา แสงงามผลประโยชน์กันๆ เขาเข้าไปถ่านลัวม

นั่นท่านพูดว่าสมัยปัจจุบันนะ แต่สมัยก่อนหน้านั้นท่านคอยบอก คอยบอก ระยะเวลา พิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน แต่เวลาพิสูจน์แล้วทุกคนก็หวังพึ่ง

เราก็อยู่กับท่านอีกแหละ เวลาพระองค์ไหนมากก็จะนั่งให้มุกกลองให้ได้ไง สมัยนั้นวิดิโอ ยังไม่มี สมัยนั้นกลองก็นับว่าดีที่สุดแล้ว เครื่องเทคโนโลยีมันยังไม่เจริญไง พระองค์ไหนมากก็จะ นั่งไถ่ๆ แล้วก็เนะกับลูกศิษย์ให้คอยถ่ายรูป

เวลาพอกลับไปแล้วท่านก็พบกับเราอีกแหละ “ดูสิ ใครมาๆ ก็อยากจะถ่ายรูป นั่งอยู่ ไถ่ๆ ก็ทำกระเถิบเข้ามา ทำเป็นว่าศรัทธา กระเถิบเข้ามาไถ่ๆ แล้วก็ให้ลูกศิษย์แอบถ่ายรูป แล้วก็ไปคุยไม้ไผ่ นี่ไง เพื่อนกัน เป็นครูบาอาจารย์กัน”

ก็คือจะเอาเครดิตท่านไปขาย เพราะอะไร เพราะท่านทำคุณงามความดีนี่ไง นี่ท่านทำ คุณงามความดีจนสังคมยอมรับ เวลาเมื่อก่อนก็หาว่าจับผิด พอสุดท้ายแล้วก็มาไหนกระแด่ พอ สุดท้ายแล้วพยายามจะมาเกาะท่าน

เวลาท่านคุยกับเรานะ เวลาคุย คุยกันสองคน ไม่มีพยาน ฉะนั้น คำว่า “ไม่มีพยาน” แต่สังเกตได้ใหม่ว่าตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ เรามาอยู่ที่โพธาราม หลวงตามากรุงเทพฯ ต้องแวะมาหา เราตลอด เป็นเพราะอะไรละ

เป็นเพราะความผูกพันกันระหว่างสองคน เป็นความผูกพันกันระหว่างคนสองคน คน อื่นไม่เกี่ยว เป็นความผูกพันระหว่างคนสองคน นี่ระยะเวลาพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คนไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเขาหาว่าเราเสแสร้ง เราก็ต้องทำของเรา

แล้วบอกว่า “เลยทำให้หนูตีตัวออกห่าง”

ถ้าตีตัวออกห่าง แสดงว่าเราก็ไม่จริงนะสิ ถ้าเราจริง เราก็ทำของเราสิ ทำความดีมัน ต้องพิสูจน์ให้โลกพิสูจน์ ทำความดีก็คือความดี อย่างที่ว่า กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา

เราทำคุณงามความดีแล้วเราไม่สามารถยืนอยู่บนความดีนั้นได้ เราทำคุณงามความดีแล้วเราโดนแรงเสียดสีแล้วเราปล่อยคุณงามความดีนั้นไปหาความชั่ว ถ้าเราทำคุณงามความดีของเราแล้วเราทนแรงเสียดสี เราทนอย่างไรได้ เรายืนอยู่ของเราได้ นี่กุสลา ธมฺมา เราไม่ยอมทิ้งความดีของเรา

แล้วเราจะหลีกเลี่ยงไปทำไม ถ้าหลีกเลี่ยงไปก็แสดงว่าความดีทำให้เราทุกข์ระทมใช้ใหม่ ความดีทำให้เราเจ็บช้ำน้ำใจใช้ใหม่ เราทำความดีเราก็ต้องยิ้มระรื่นเลย เลือดจะออก จะโดนเสียดสีก็ยิ้มเลย ทำดี ทำดี ทำดีมันต้องทำอย่างนี้สิ

“ตอนแรกเหมือนจะดี แต่นานๆ ไปเริ่มไม่ดี”

เริ่มไม่ดีเพราะเราไม่มีจุดยืนใจ เริ่มไม่ดีเพราะเราไม่มีหลักการ หลักการของเรานี้สำคัญมากนะ ทำดีต้องได้ดีสิ คำว่า “ทำดีต้องได้ดี” คือว่าเราทำความดี เขาก็แปลกเนาะ เอ๊ะ! คนดีอย่างนี้มีด้วยหรือ แต่ยังไม่แน่ใจ แต่เขาเริ่มเห็นความดีเราแล้วนะ แต่เขายังไม่แน่ใจ

โอ้เราทำความดีแล้วโดนกระทบกระเทือน เอ๊ะ! ทำความดีไม่ดี กำลังจะเลิก กำลังจะเลิกใจ เขากำลังจะดูอยู่ว่า เออ! มันดี แล้วมันดีต่อเนื่องหรือเปล่า ถ้าดีต่อเนื่อง เออ! ดี ใช่ คนดีเขายอมรับ แต่นี่ทำความดี พอเขาเห็นบ้าง

ไอ้กรณีอย่างนี้มันเป็นเรื่องของเวรของกรรมนะ ฉะนั้น ผลของเวรของกรรม ผลของวิญญูะสำคัญมาก สำคัญมากกว่า แต่ชาติปางใดก็ไม่รู้ เราเคยเสียดสี เคยทำลายใครไว้ พอในชาติปัจจุบันนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วเราใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา เราก็จะทำคุณงามความดีของเรา แต่ผลที่เราเคยดูถูกดูแคลน เคยทำลายใครไว้ก็ไม่รู้ ถึงเวลาแล้วเขาก็ต้องมาเสียดสีมาทำลายเราคืน ไอ้ทำลายเราคืน การทำลายเราคืน ถ้ามันหมดเวรหมดกรรมต่อกันมันก็จบไปหมดเวรหมดกรรมต่อกันคือคนก็หันกลับมาเข้าใจกันไง

คนที่มีความดีต่อกัน คนที่มีความผูกพัน คนที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ถึงเวลาแล้วมันก็ยังสงสัยอยู่ เพราะต่างคนเกิดมาในชาติปัจจุบันนี้ ชาติปัจจุบันสำคัญนะ ที่มา ที่มาคือ

เพราะเราจะบอกว่าเราโดนมาเยอะ เราโดนมาเยอะมากนะ โดนมาเยอะสุดๆ เลย แต่
ยังหัวเราะได้ทุกวัน แล้วพอใจ

อันนี้มันถึงบอกว่า เวลาครูบาอาจารย์ท่านอยากได้ลูกศิษย์ก็อยากได้ลูกศิษย์อย่างนี้
อยากได้ลูกศิษย์ที่มีจุดยืน

เรารู้ถึงหัวใจของหลวงตานะ เพราะเราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะก็เหมือนกัน หลวงปู่เจี๊ยะก็
พูดอย่างนี้ “หงบเอ๊ย! กูฝึกมาตั้งเยอะยังไม่ได้สักคนเลย” ก็คือจะเอาด้วยแหละ ท่านเห็นว่ามี
จุดยืน

เวลาเราไปอยู่กับครูบาอาจารย์องค์ใด ครูบาอาจารย์ถ้าท่านเป็นธรรมนะ เหมือนเรา
เราเป็นผู้ใหญ่ เราก็ดูลูกน้อง อยากได้ลูกน้องดีๆ อยากได้คนดีทั้งนั้นนะ สังคมไหนก็อยากได้คน
ดี แต่ความดีนั้น เราจะมีจุดยืนมากน้อยแค่ไหน ถ้ามีจุดยืนขึ้นมา

เขาบอกว่ามันเหมือนจะดี แต่มันไม่ดี เพราะเราไปตีตัวออกห่าง

เราทำความดี เราไปกลัวอะไรละ ทำความดีมันทำให้เปิดเผยก็ได้ ทำความชั่วต่างหาก
เขาต้องไปทำที่ลับที่ไม่ให้ใครเห็นไง

เราทำคุณงามความดีของเรา แต่อย่าทำให้เกินหน้าเกินตาใคร เวลาพระทำข้อวัตรเขา
ก็ทำเสมอกัน ทำด้วยเหมือนกัน คือเราทำสมาธิไปกับเขา พร้อมไปกับเขา แต่เราไม่ทำลำ
หน้าไป ถ้าทำลำหน้าไปมันเหมือนขายเพื่อนนะ การขายเพื่อน การขายเพื่อนฝูงมันไม่ดี เราไม่
ทำให้เด่นเกินไปจนคนที่ทำไม่ทันเขาจะมีความบกพร่องไง เราก็ต้องคิดเป็นนะ

**เห็นไหม ทำความดีต้องมีปัญญานะ ต้องคิด ต้องเป็น เราพยายามทำความดี
แล้วเราไม่ทิ้งหลักการของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้
ชั่ว ทำคุณงามความดี**

แต่ที่นี้ทำคุณงามความดี เราจะบอกว่า หนึ่ง เราต้องมีจุดยืนไง ทำความดีแสนเหนื่อย
ยาก ทำดีนี้แสนยากมาก ทำชั่วนี้สบายมาก ประจบสอพลอไปกับเขา ใครทำอะไร ถูกคว่ำๆ

ตลอด ไปกับเขา ใครทำอะไรดีหมดๆ ไปกับเขา ไม่ต้องทำอะไรเลย ไม่ต้องมีจุดยืนอะไรเลย
สบายไปกับเขา แต่ไม่เป็นประโยชน์เลย

แต่ถ้าเราทำคุณงามความดีนะ โอ้โฮ! ใครจะทำอะไรต้องคอยระวังนะ เดียวมันไปฟ้อง
ระวางไอ้คนนี่ตลอด ทำความดี แต่เราทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว

นี่พูดถึงว่า มันเหมือนจะดี แต่มันไม่ดี

แต่ถ้ามันจะดีจริง เวลาครูบาอาจารย์ของเราเวลาท่านสิ้นสุดแห่งทุกข์ ผู้มีอิทธิบาท ๔
จะอยู่อีกหนึ่งกับก็ได้ อิทธิบาท ๔ คืออะไรละ มีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา นี้อยู่ในหลักการ
ฉันทะคือความพอใจ ทำหน้าที่การงานของเราให้ดี จิตตะ ก็ดูแลหัวใจของเรา วิมังสา คอย
ตรวจสอบการกระทำของเรา สิ่งนี้มีอิทธิบาท ๔ มีอิทธิบาท ๔ เพราะอะไร เพราะท่านมีจุดยืน
ของท่าน พอมียุติคุณของท่าน ท่านทำของท่าน ท่านจะอยู่อีกหนึ่งกับก็ได้ สุขสบาย แต่ของเรา เรายัง
อยู่ช่วงแสวงหา อยู่ช่วงการกระทำนะ

เราเห็นใจมาก เพราะสังคมเป็นแบบนี้หมด ที่วันนี้เอามาพูดเพราะว่า นั่งอยู่ที่นี่ทุกคน
เลย เป็นอย่างนี้หมด ทุกคนเลย เพราะเราอยู่ในสังคม สังคมเป็นแบบนี้

แต่หลักการ หลักการที่เราจะอยู่ให้ดี หลักการที่เราจะเป็นของเราไป แล้วทำไป ทำดี
ต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว แต่ทำดีมันแสนยากเป็นเรื่องธรรมดา เพราะมันต้องสู้กับกิเลสเรา สู้กับ
ความหวาดระแวงในใจ แล้วยังต้องไปสู้กับสังคมข้างนอกอีก ข้างในมันก็ว่าเหว่ ข้างในมันก็
ทุกข์อยู่แล้ว แล้วข้างนอกยัง คู่ฮู! มันมีแต่ภัยทั้งนั้นเลย

นี่ไง นี่ผลของวิภวัญจะ นี่ชีวิต ชีวิตที่เกิดมามันเป็นแบบนี้ แต่เราก็ยังต้องสู้กับมันไป ทำ
ประโยชน์กับมันไป สะสมคุณงามความดีของเรา

นี่ไง ถ้าจิตใจมันอ่อนแอทำสมาธิจะได้ไหม มีจุดยืนใหม่ มีหลักการใหม่

แต่คนที่ไม่มีหลักการ มีจุดยืน ทำอะไรก็ได้ บุกร่น่าลุยไฟขนาดไหนไม่สนเลยนะ จะตาย
อะไรตายก่อน ขอคุณ ชีวิตนี้มันจะตาย อะไรตายก่อน อะไรจะออกจากร่างก่อน สละมันมา

หมดแล้ว มันสละตายทุกอย่างแล้ว พอมันสละตายแล้ว อย่างอื่นที่จะเป็นภัยอีก จบแล้ว ภัยอม
ตายมาหลายรอบแล้ว ตายเมื่อไหร่ก็ได้ แล้วมันจะมีอะไรน่ากลัวอีก

ไม่ใช่ไปอวดดีกับใครนะ อวดดีกับกิเลส อวดดีกับกิเลสมันหลอก มันหลอกตายๆ สู้กัน
มาตลอด

ถ้ามันทำอย่างนี้ได้ มันก็พออยู่ได้กับสังคม แล้วเราทำคุณงามความดีสะสมให้มัน
เข้มแข็งขึ้นมา แล้วไปปฏิบัติแล้วเราจะได้ศีล ได้สมาธิ ได้ปัญญา ได้คุณธรรมของเราขึ้นมาเพื่อ
ความสุขที่แท้จริง ความสุขที่แท้จริงที่หาได้จากหัวใจของเราเอง ไม่ต้องไปหาจากข้างนอก ไม่
ต้องพึ่งพาอาศัยใครเลย แต่ต้องหาจากหัวใจของเราเอง เหวี่ยง